

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка**

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра практики англійської мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія мови

Перший рівень вищої освіти

Галузь знань 01 Освіта

Спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Англійська та французька мови)

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Англійська та німецька мови)

Мова навчання англійська

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та завдання курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література
9. Академічна доброчесність

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія мови
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	к.ф.н. Давидова Т.В.
Контактний телефон кафедри	
E-mail кафедри	practengl@sspu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекційний курс +практичні/семінарські заняття
Обсяг дисципліни	90 год. 3 кредитів ЄКТС
E-mail викладача	tatiadavydova@i.ua
Консультації	Пт 12.20
2. Анотація до курсу	
Навчальна дисципліна «Історія англійської мови» входить до переліку обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми Середня освіта (Англійська та німецька / Англійська та французька мови) підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)) галузі знань 01 Освіта, яка розроблена та внесена кафедрою германської філології Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Навчальна дисципліна «Історія англійської мови» входить до циклу навчальних дисциплін «1.2. Цикл професійної підготовки» за кодом ОК 2.07. Вивчається на 3 курсі.	
3. Мета та завдання курсу	
Мета курсу «Історія англійської мови» полягає у забезпеченні базових знань, формуванні базових навичок і розвитку вмінь (компетентностей) студентів з дисципліни та підготовці конкурентоспроможних учителів англійської мови, здатних вирішувати типові професійні завдання щодо організації й здійснення навчально-виховного процесу та володіти професійно вагомими якостями особистості вчителя. Вивчення дисципліни має на меті практично орієнтоване набуття та використання студентами базових знань з іноземної мови та її історії, формування навичок і умінь іншомовного мовлення, розвиток здатності та готовності спілкуватися іноземною мовою адекватно параметрів комунікативної ситуації в усній та письмовій формах з урахуванням культурних особливостей носіїв мови, що вивчається. Курс спрямований на формування у майбутніх учителів англійської мови іншомовної професійної комунікативної компетентності (мовної, мовленнєвої, лінгвосоціокультурної, навчально-стратегічної, іншомовної професійної), а також закладає підґрунтя для формування професійно-методичної компетентності студентів. Основні завдання: - ознайомити студентів з історією розвитку і становлення англійської мови; - висвітлити періодизацію розвитку мови та соціальні чинники; - надати соціокультурну інформацію, лінгвокраїнознавчі та лінгвокультурологічні відомості про Англію різних епох.	
4. Результати навчання (компетентності)	
Загальні компетентності (ЗК): ЗК-1. Здатність здійснювати аналіз, синтез, оцінювання ситуацію та/або завдання з метою виявляти шляхи для розв'язування та випрацювати рішення суперечливих проблем сучасної соціальної дійсності. ЗК-2. Здатність використовувати набуті знання для розуміння проблем з предметної та професійної області. ЗК-3. Здатність ефективно формувати комунікативну стратегію іноземною мовою, мати навички адаптації та роботи в команді. ЗК-4. Здатність застосовувати досягнення інформаційних та комунікаційних технологій у вирішенні своїх професійних та життєвих завдань. ЗК-5. Здатність критично осмислювати основні світоглядні теорії й принципи в навчанні та професійній діяльності.	

ЗК-9. Здатність цінувати та толерантно сприймати різноманітність думок та мультикультурність.

ЗК-10. Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки й соціального життя, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності.

Фахові компетентності (ФК):

ФК-3. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії іноземної мови, теорії та історії зарубіжної літератури в середніх навчальних закладах, практиці навчання іноземної мови й зарубіжної літератури.

ФК-4. Здатність знаходити, використовувати навчальну й наукову інформацію, у тому числі іншомовну, у галузі філології та методики викладання на паперових та електронних носіях.

ФК-5. Здатність самостійно опанувати нові знання, критично оцінювати набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки та соціальної практики.

ФК-6. Здатність використовувати чотири види мовленнєвої діяльності на базі достатнього обсягу знань із фонетики, граматики, лексики, орфографії, пунктуації та лінгвокраїнознавства.

ФК-7. Здатність володіти системою лінгвістичних знань, що включає в себе знання основних явищ на всіх рівнях мови і її функціональних різновидів.

ФК-8. Здатність орієнтуватися в літературному процесі країн і народів світу (від давнини до сучасності), спадщині письменників у контексті літератури, історії, культури, використовувати знання мов і здобутків світового письменства для формування національної свідомості, культури учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.

ФК-10. Здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі теорії на практиці.

ФК-11. Здатність оперативно й доцільно включатись у мовленнєву взаємодію, передбачати результати педагогічного мовлення.

Результати навчання (РН):

Знання:

ПРЗ-2. Здатність продемонструвати знання та розуміння принципів, форм, сучасних методів, методичних прийомів навчання предмета в закладах загальної середньої освіти.

ПРЗ-4. Знання та усвідомлення сучасних філологічних і дидактичних засад навчання іноземної мови та світової літератури, особливостей використання мовних одиниць у певному контексті.

Студент повинен знати на достатньому рівні:

- місце історії мови в системі лінгвістичних дисциплін;
- історію виникнення та розвитку англійської мови у зв'язку з історією народу, суспільно-політичними змінами в країні і розвитком культури, розуміти місце англійської мови як мови германського ареалу та особливості специфічного розвитку англійської у порівнянні з іншими германськими мовами;
- мати уявлення про систему й структуру мови, прослідкувавши розвиток мови від староанглійської до сучасної, знати основні риси мови з точки зору її історичного розвитку;
- закономірності розвитку англійської мови, її словникового складу, граматичної будови та фонетичної системи в нерозривному зв'язку з історією народу;
- головні аспекти системи англійської мови в її розвитку (OE, ME, NE);

- знати теоретичний матеріал, передбачений програмою (предмет, об'єкт, методи дослідження, класифікацію мов світу тощо), соціокультурну інформацію (лінгвокраїнознавчі та лінгво-культурологічні відомості);
- знати історичне підґрунтя розвитку англійської мови (періодизацію, завоювання, видатні персоналії, вплив соціальних чинників на розвиток мови).

Уміння:

ПРУ-1. Уміння оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.

ПРУ-5. Здатність застосовувати різних видів аналізу художнього твору (та/або мовних явищ), визначення його жанрово-стильової своєрідності, місця в літературному (та/або історичному мовному) процесі.

ПРА-3. Уміння навчатися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набути під час навчання кваліфікацію.

Студент повинен вміти на достатньому рівні:

- пояснити суть фонологічних, граматичних та лексичних процесів, що мали місце впродовж кожного періоду історичного розвитку мови та розуміти їх роль для сучасного стану англійської мови;
- ілюструвати кожне теоретичне положення мовними прикладами відповідного періоду розвитку мови;
- відстежувати мовні зміни, що стосуються тієї чи іншої лінгвістичної одиниці в межах конкретного лінгвістичного відрізка часу періоду розвитку або всього історичного періоду розвитку англійської мови;
- співвідносити форму та зміст тієї чи іншої лінгвістичної одиниці з її відповідником у сучасній англійській мові;
- відповідати на питання, вивчені в межах курсу, оцінювати поставлену проблему, читати та аналізувати давньоанглійські тексти, виконувати письмові тести з предмету.

на основі спостереження та порівняння лінгвістичних одиниць робити узагальнення про ті чи інші процеси та їх роль в історії англійської мови.

Комунікація:

ПРК-1. Володіння комунікативною компетентністю з української та іноземної мов, здатність удосконалювати й підвищувати власний компетентісний рівень.

ПРК-2. Володіння основами професійної культури, здатність створювати, редагувати й перекладати тексти професійного змісту державною та іноземною мовами.

ПРК-3. Здатність забезпечити діалог культур у процесі вивчення іноземної мови та світової літератури, уникати культурних конфліктів, створювати умови для міжкультурної комунікації.

Студент повинен володіти на достатньому рівні:

- англійською комунікативною компетентністю на рівні B2, бути здатним удосконалювати й підвищувати власний компетентісний рівень; в тому числі здатністю розуміти, створювати, редагувати й перекладати тексти професійного змісту державною та англійською мовами;
- основами професійної культури вчителя англійської мови; професійною англійською комунікативною компетентністю на рівні B2 шляхом виконання усних та письмових професійно-орієнтованих завдань;
- здатністю пов'язувати культуру країн, мова яких вивчається, з рідною культурою;
- культурною чутливістю та здатністю ідентифікувати і вживати різні способи спілкування з представниками інших культур;

здатністю виконувати роль культурного посередника між своєю культурою і культурою країн, мова яких вивчається, ефективно вирішувати проблеми інтеркультурного непорозуміння та конфліктів.

5. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття			Заг.кількість годин (ден/заоч)		
лекційні			14 /4		
семінарські/практичні			16 /4		
самостійна робота			58/80		
консультації			2 / 2		
разом			90/90		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність		Курс (рік навчання)	Обов'язковий / вибірковий	
5	014 Середня освіта		3	О	
Тематика курсу					
Тема	Форма занять Л / С	Кількість годин (ден/заоч)	Завдання, питання для обговорення (англ.мовою)	Вид контролю та бали	Література № джерела/ стор.
Лекційні заняття					
Тема 1.1. Сучасні герм. мови: їх поширення та класифікація. Характерні особливості германських мов.	Л 1	2 /1		бліц-тест	
Тема 1.2. Англійська мова, її походження. Давньоанглійський період.	Л 2	2 /1			
Тема 1.3. Середньоанглійський період. Тема 1.4. Новоанглійський період	Л 3	2 /2		бліц-тест	
Тема 2.1. Фонетичний склад мови давньоанглійського періоду. Тема 2.2. Фонетичний склад мови середньоанглійського періоду.	Л 4	2 / -			
Тема 3.1. Граматична будова мови давньоанглійського періоду.	Л 5	2 / -			
Тема 3.2. Граматична будова мови середньо - англійського періоду.	Л 6	2 / -			
Тема 4.1. Словниковий склад мови давньоанглійського періоду. Тема 4.2. Словниковий склад мови середньо- та ново-англійського періоду.	Л 7	2 / -		бліц-тест	
N.B. На лекціях враховується відвідування, написання конспекту та бліц-тестів					
Максимальна кількість балів за результатами лекційних занять				15	

Семінарські/практичні заняття					
1. Вступ. Історія мови у системі наук про мову. Предмет, об'єкт, методи. Метод внутрішньої реконструкції, компаративний метод. Теорії про походження мов. Прамова. Класифікація мов.	С 1	2 / 1	1. The History of the Language and its Interconnection with Other Subjects. Purpose. Tasks. Methods. Comparative Method. Synchronic v/s diachronic approach of a language study. 2. Language Origin theories. The Idea of a Mother Tongue. The Theory of a Common Ancestor. Proto-Language. Tree Model. Wave Model. Genealogical classification of Languages. Indo-European Family of Languages. The first Indo-Europeanists – who are they?	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест	1. / с.6-13 2. / с.5-7 3. / с.5-9 5. / с.10-23
2. Лінгвістичні характеристики германських мов. Фонетична система германських мов. Загально-германський словник. Періодизація англійської мови	С 2	2 / 1	1. Germanic Languages. Common Germanic vocabulary. Phonetic Peculiarities of Germanic Languages. Word-stress. 2. Vowels. Common Germanic Vowel Shift. Mutation of Vowels (CG fracture / breaking). Gradation (Ablaut). 3. Consonants. Proto-Germanic Consonant Shift. Grimm's Law. Verner's Law. Rhotacism. 4. Chronological Divisions in the History of English.	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест	1. / с.13-25 2. / с.8-21 3. / с.9-33 5. / с.24-55 9. / с.5-48
3. Англійська фонологія в давньоанглійському, середньоанглійському та новоанглійському періодах. Зміни в системі голосних та системі приголосних.	С 3	2 / -	1. Old English. General characteristics. Timeline. 2. Old English Alphabets. Rules of Reading. Old English Manuscripts. 3. OE Phonetics. Word Stress. Old English Vowels (Old English fracture/ breaking. Palatal mutation. Back or velar mutation. Palatalization. Vowel lengthening. Contraction). 4. Old English Consonants (Common Germanic fricatives in OE. Splitting of velar consonants (palatalization). Gemination of consonants. Loss of consonants. Assimilation before t. Metathesis) 5. Middle English and Early New English Phonetics. Vowel Changes. Evolution of Consonants in ME. 6. Phonetic Changes in the ENE. Great Vowel Shift.	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест	1. / с.18-38, с.112-117, 163-170 2. / с.22-34, с.82-94, 3. / с.34-56, с.160-173 5. / с.55-92 188-218.

4. Історична граматики. Давньоанглійський період. Номінативні частини мови. Іменник. Прикметник. Займенник. Числівник.	С 4	2 / 1	1. Old English Grammar overview. 2. OE Noun (Grammatical categories. Morphological classification of nouns. Number, gender, case. Declensions). 3. OE Pronoun and its classes Personal pronouns. Demonstrative pronouns. Interrogative pronouns. Indefinite pronouns. Other classes of pronouns. 4. OE Adjective Grammatical categories. Strong and weak declensions. Degrees of comparison. 5. OE Numeral. Cardinal numerals. Ordinal numerals.	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест	1. / с.38-55, 57-60 2. / с.35-49 3. / с.63-86 5. / с.92-108
5. Дієслово в давньоанглійському періоді розвитку англійської мови. Морфологічна класифікація. Сильні та слабкі дієслова. Претеріто-презентні та аномальні дієслова. Безособові форми дієслова.	С 5	2 / 1	1. Old English Verb and its Classification. 2. Strong verbs. 3. Weak verbs. 4. Present-Preterite verbs. 5. Irregular / anomalous verbs.	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест	1. / с.61-89, 2. / с.50-72 3. / с.86-110 5. / с.108-131
6. Граматика середньоанглійського періоду.	С 6	2 / -	1. Middle English Period. Timeline. Historical Background (The Scandinavian conquest. The Norman conquest) 2. ME Dialects. Rise of the London Dialect. ME Written Records. Spelling Changes. Rules of Reading. 3. Middle English Grammar. The Noun. The Adjective. The Pronoun. The Numeral. 4. The Verb. Finite Forms (Conjugation of verb in ME. Number. Person. Mood. Tense).	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест	1. / с.102-143, 2. / с.95-110 3. / с.134-148рр с.174-207 5. /с.149-183, с.220-294.
7. Давньоанглійський та середньоанглійський словник та способи його поповнення.	С 7	2 / -	1. OE Vocabulary. Native words. Borrowings from Celtic. Latin Borrowings. 2. Middle English Vocabulary. French Influence on the Vocabulary. Scandinavian Influence on the Vocabulary. 3. Word-Building in OE (Affixation. Composition), ME (Derivation. Composition) and ENE. (Derivation. Composition. Conversion).	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест	1. / с. 89-101, с.144-151. 2. / с.64-72, с.111-123 3. / с.57-63, с.148-160. 5. / с. 131-148, 296-329.

8. Новоанглійський період.	С 8	2 / -	1. New English. Formation and Development of the National Literary English. 2. Geographical Expansion of English. Borrowing from Contemporary Languages in NE. New English Dialects. 3. Present days English. Interesting facts. 4. Project work.	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест проект	1. / с.152-225, 2. / с.124-128 3. / с.223-303
Н.В. На семінарах враховується відвідування та підготовка аналітичних звітів та доповідей, участь в обговоренні семінарських питань / дискусіях, виконання практичних завдань, написання письмових тестів, презентація проектів та memoгу works (декламація фрагментів ДА текстів на оцінку), а саме:					
1. підготовка аналітичних звітів та доповідей –	1 б.	8			
2. виступи на семінарах (усні відповіді) –	1 б.	8			
3. аналіз текстів та мовного матеріалу (практичні завд.) –	1 б.	8			
5. написання комплексного фінального письмового тесту –	2 б	16			
Разом за кожен семінар (максимум) –	5 балів				
Максимальна кількість балів за результатами семінарських занять				40	
Самостійна робота					
Самостійна робота включає підготування проектів, рефератів та презентацію результатів виконаних завдань на семінарських / практичних заняттях, виконання домашніх завдань, а також інші види індивідуальних та групових завдань на розсуд викладача (читання та аналіз текстів, виготовлення таблиць, написання коротких оглядів тощо).					
1. виконання домашніх завдань протягом семестру (середній бал)		5			
2. написання реферату за обраною тематикою (за бажанням)		5			
3. виконання індивідуальних тестових завдань		5			
4. підготовка проекту та виготовлення слайдів (10-15 слайдів)		5			
Максимальна кількість балів за самостійну роботу				20	
Підсумковий контроль (екзамен)					
Екзаменаційний білет включає два теоретичних питання та одне практичне завдання.					
Максимальна кількість балів на екзамені				25	
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Поточний контроль передбачає аудиторну та самостійну роботу: відвідування лекцій та/або наявність конспекту (конспект невідвіданих лекцій студенти пишуть самостійно), написання бліц-тестів наприкінці лекцій (з можливістю їх перескладання у разі відсутності студента з поважних причин) – 3 поточні бліц-тести по 5 б за кожен, що разом є 15 балів. Теоретичні знання та практичні навички перевіряються на практичних заняттях. Способами демонстрування результатів навчання студента з предмету «Історія англійської мови» є відвідування та підготовка до семінарів, участь в обговоренні семінарських питань, аналітичні звіти та доповіді, комплексні письмові тести, що нараховують загалом 40 балів за кумулятивним принципом, а саме: - підготовка аналітичних звітів та доповідей та їх презентація – 1 б; - виступи на семінарах (усні відповіді) – 1 б;				

	- аналіз текстів та мовного матеріалу (виконання письмових індивідуальних завдань) – 1 б ; - написання фінального письмового тесту – 2 б; Максимум за кожен семінар 5 балів. За кумулятивним принципом усі бали, набрані на семінарських заняттях, додаються.
Самостійна робота	Самостійна робота включає виконання домашніх завдань, підготування проєктів, рефератів та презентацію результатів виконаних завдань на семінарських та практичних заняттях, а також інші види індивідуальних та групових завдань на розсуд викладача – сумарно 20.
Екзамен	Максимальна оцінка, яку студент може отримати на екзамені – 25.

7. Політика курсу

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить 100 балів, що є сумою балів за відвідування лекційних та семінарських занять, виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу а також підсумковий контроль – екзамен. Отримання екзаменаційної оцінки передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (мінімум 35-40 балів) під час поточного контролю, в іншому випадку сумарна оцінка за поточний та підсумковий контроль буде нижчою від мінімальних 60 (задовільно). Студент, який не набрав 60 балів, вважається таким, що не склав екзамен. Для запобігання подібної ситуації до початку екзаменаційної сесії студент користується правом перескласти пропущені теми на консультаціях викладача шляхом виконання індивідуальних завдань.

8. Рекомендована література

Основні джерела:

1. Verba L. History of the English Language. – Vinnytsya, 2006.
2. Spaska L.A. A History of the English Language. – Sumy, 2012.
3. Ilyish B.A. History of the English Language. – Leningrad, 1973.
4. Ivanova I.P. A Reader in Early English. – Moscow, 1973.
5. Rastorguyeva T.A. A History of English. – Moscow, 1983.
6. Аракин В.Д. История английского языка. – Москва, 1985.
7. Иванова И.П., Чахоян Л.П. История английского языка. – Москва, 1976.

Додаткові джерела:

8. Stoudenets H.I. History of the English Language in Tables. – Kyiv, 1998.
9. Жлуктенко Ю.О., Яворська Т.А. Вступ до германського мовознавства. – Київ, 1978.
10. Гнаповская Л.В. Лингвокогнитивные и лингвокультурологические характеристики английских антропонимов германского происхождения : дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Гнаповская Людмила Вадимовна. – Київ, 1999.
11. Гнаповская Л.В. Що в імені твоєму? (Поетика антропонімічного композиту).
<http://uchebko.ru/sstbbaa/Л.+В.+Гнаповская+что+в+имени+твоём%3Fa/main.html>

12. Корунец К. История английского языка, Т. 1-2. – Москва, 1955.
13. Левицкий В.В. Этимологический словарь германских языков. – Vinnytsya, 2010.
14. Смирницкий А.И. Хрестоматия по истории английского языка с VII по XVII. – Москва, 1953.
15. Топорова Т.В. Культура в «зеркале языка»: Древнегерманские двучленные имена собственные. – Москва, 1996.
16. Шахрай О.Б. Короткий історичний довідник з фонетики і морфології англійської мови. – Київ, 1971.
17. Шервуд Е.А. От англосаксов к англичанам (к проблеме формирования английского народа). – Москва, 1988.

Основні інформаційні ресурси:

1. <http://www.thehistoryofenglish.com>
2. <https://www.britannica.com>
3. <https://en.wikipedia.org/> etc.

9. Академічна доброчесність

Відповідно до Кодексу Академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка учасники освітнього процесу повинні:

- діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики;
- самостійно виконувати навчальні завдання;
- коректно покликатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності;
- усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності;
- давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами.

Вимоги до викладача:

1. Дотримування правил корпоративної культури.
2. Виконання вимог «Кодексу академічної доброчесності».
3. Надання якісних знань і умінь, формування компетентностей, необхідних для успішного виконання професійних обов'язків.
4. Об'єктивно оцінювати знання студентів.

Вимоги до студентів:

1. Виконання вимог «Кодексу академічної доброчесності»
2. Активна участь в усіх видах робіт, які передбачені курсом «Історія мови»
3. Самостійне та добросовісне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю.

Викладач Давидова Тетяна Василівна